РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., второк 21-го серпня 1917. Ч. 98. VOL. XXV. JERSEY CITY, N. J., Tuesday, August 21, 1917. No. 98.

ГОЛОВНИЙ СЕКРЕТАРІЯТ ДЛЯ УКРАЇНИ.

УКРАЇНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО СКЛАДАЄТЬ СЯ З 7 ГОЛОВНИХ СЕКРЕТАРІВ.

Ґенерал Корнілов заповідає великі воєнні операції на східнім фронті.

РОСІЙСЬКА АРМІЯ ВТРАТИЛА ЗА МІСЯЦЬ 42.000 В ПОЛОНЕНИХ І 257 ГАРМАТ.

Вісти з України.

Головний Секретаріят для України.

Петроград, 18. серпня. — **Російське провізоричне правительство затвердило утворене ГОЛОВНОГО СЕКРЕТАРІЯТУ ДЛЯ УКРАЇНИ, який буде адміністраційним тілом, аж доки Установчі Збори не порішать цілої справи про самоуправу.**

Головний Секретаріят буде управляти ґуберніями: київською, волинською, подільською, полтавською, чернигівською і иншими, коли сього зажадають земства дотичних ґуберній.

Головний Секретаріят складаєть ся з отсих головних секретарів: для ФІНАНСІВ, ХЛІБОРОБСТВА, ПРОСЬВІТИ, ТОРГОВЛІ І ПРОМИСЛУ, ВНУТРІШНИХ СПРАВ, ПРАЦІ І ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНИХ СПРАВ.

Законопроєкти для адміністрації в тих департаментах будуть предкладані російському правительству до затвердженя.

* * *

Повисше наведена телєґрама доносить, що правительство для України, яке має урядову назву „Головний Секретаріят" складаєть ся зі 7 головних секретарів.

Як се виходить зі самого змісту річи, Головний Секретаріят рівнаєть ся щодо свого значіня кабінетови міністрів, а головні секретарі — міністрам.

В телєґрамі нема згадки про президента українського кабінету. Дуже можливим є, що уряду президента покищо не творено, а нарадами кабінету проводить один з членів кабінету, якого на кождім засіданю наново вибирають.

В телєґрамі Української Центральної Ради з дня 1. серпня до нашої часописи була подана вістка, що в склад нового українського правительства війшло отсих 7 осіб: **Винниченко, Стешенко, Мартос, Садовський, Барановський, Єфремів і Стасюк.** Треба припускати, що сї особи є членами Головного Секретаріяту.

Недавно донесли були телєґрами з Києва вістку, що в новім українськім кабінеті утворено також окремий уряд міністра для жидівських справ. В останній телєґрамі нема однак про се жадної згадки.

Головний Секретаріят треба вважати лише провізоричним тілом для тимчасової адміністрації українських земель. Точних границь земель, які підлягають управі українського правительства, телєґрама не подає. В телєґрамі згадуєть ся виразді кілька ґуберній, як: Київ, Полтава, Чернигів, Волинь і Поділє, але про инші землї говорить ся дуже загально, пояснюючи, **що прочі ґуберній можуть також признати над собою українське правительство, коли сього зажадають дотичні земства.** З того виходить, що дотепер ще не зовсім полагоджено справу точного означеня границь української держави та що ся справа в деяких ґуберніях з причини мішаного населеня потребує довшого часу на своє полагоджене.

Грушевський і Винниченко.

Кореспондент Злученої Преси телеґрафує з Петроґраду під датою 10. серпня 1917 року отсе:

„Провідниками українського майже сепаратистичного руху, який захопив полудневу і полудново-західну Росію від границь Галичини до Кавказу з найменьше 20.000.000 населенєм, є учений історик, професор Грушевський, та новелїст і поет Винниченко. Грушевський є мозком і орґанізуючим таланом сепаратизму. Винниченко додає огню і запалу.

„Грушевський, який числить 51 літ житя, сотворив властиво в останних 28 літах модерний український культурний рух. Його найвисшою цілию є злука східної Галичини з російською Україною, бо там мешкає такийсамий нарід. Зі Львова, де він був професором, він ширив свою пропаґанду в Росії, оснував славний український „Літературно-Науковий Вістник", видаваний рівночасно у Львові і Києві, і в сотках відчитів, брошур і статий голосив злуку України.

„Винниченко є неограниченим ентузіястом. Він родив ся 1880 року; свою пропаґанду розпочав, будучи ще студентом у Києві; і через се вигнано його з університету. Будучи покликаним до війска, — автократичний спосіб караня революційних студентів — він утік за границю.

„Відтак він почав літературну працю, яка зробила його славним на цілій Україні і в Росії. Він розвинув ясні індивідуальні погляди, які голосять особисту свободу аж до точки анархії. Його новеля „Чесність з собою" так потрясла читачами „Літературно-Наукового Вістника", що дальшу публікацію сеї новелї мусіло ся припинити. Винниченкові погляди, висловлені головно в „Брехни" і в „Чорній Пантері", виявляють тусаму ідею: — що першим обовязком чоловіка є „стати ся самим собою".

„Революція захопила Винниченка в Києві. Він занехав літературу й аґітував так успішно, що його вибрано заступником президента сепаратистичної Найвисшої Ради. Він почав видавати „Робітничу Ґазету". Яко бесідник Винниченко осягає великі успіхи, однак в розгарі красномовности він не числить ся з фактами".

НА СХІДНІМ ФРОНТІ.

Російська армія втратила за місяць 42.000 в полонених і 257 гармат.

БЕРЛІН, 18. серпня. — Німецький урядовий звіт доносить:

„Від дня 19. липня, то є від початку воєнних операцій у східній Галичині, на Буковині і в Молдавії, в руки німецьких союзних війск попало: 665 російських офіцирів, 41.300 жовнірів, 257 гармат, 548 машинових крісів, 191 метавок і 50.000 карабінів.

„З воєнних матеріялів здобуто: величезну скількість амуніції, 25.000 масок проти ґазу, 14 панцирних автомобілів, 15 возів моторових, 2 панцирні поїзди, 6 зелїзничих поїздів з набором, 26 льокомотив, 218 зелїзничих возів, ріжні літаки, велике число возів і значні засоби поживи".

Втрата артилерії була причиною відвороту російської армії в Галичині і на Буковині.

ВАШІНҐТОН, 17. серпня. — **Російські війска втратили велику часть своєї тяжкої артилерії і се було, як доносять з достовірних жерел, головною причиною катастрофи, яка стрінула російську армію в Галичині і на Буковині.**

Коли російські війска розпочали в Галичині наступ, беручі в нім участь армії були заосмотрені добре в тяжкі гармати. Бунти серед війска, які найперше спричинили відворот російських війск, відтак причинили ся знова до сього, що годі було в час забрати зі собою тяжкі гармати. В сей спосіб більша часть тяжких російських гармат опинила ся в руках Німців і Австрійців.

Правдоподібно треба буде кілька місяців, щоби Росія могла заосмотрити свої війска наново в конечну скількість тяжких ґармат.

Австрійці полонили в Молдавії 1.600 жовнірів.

БЕРЛІН, 18. серпня. — Звіт німецького ґенерального штабу звучить:

„АРМІЯ КН. ЛЕОПОЛЬДА: Між Балтійським морем а Припетию прийшло вчера лише до незначної перестрілки артилерії.

„АРМІЯ АРХ. ЙОСИФА: В четвер розпочали австро-угорські війска наступ на полудне від Ґрозешті, який був вповні успішний. Неприятеля прогнано з його укріплених становищ. Неприятель потерпів тяжкі втрати, полишаючи 1.600 жовнірів, 1 гармату і 18 машинових крісів в руках союзних війск.

„АРМІЯ МАКЕНЗЕНА: Не зайшли жадні зміни".

Російський рапорт.

ПЕТРОГРАД, 18. серпня. — Урядовий російський рапорт звучить:

„ЗАХІДНИЙ ФРОНТ: Перестрілка патруль і артилерії.

„РУМУНСЬКИЙ ФРОНТ: В напрямі Окни відбули ся вчера бої в околиці Сляніка і Ґрозешті. Над вечером всі напади неприятеля відбито. Йому вдало ся здобути лише кілька наших окопів на полудне від ріки Сляніка.

„В напрямі Фокшані прийшло до перестрілки артилерії. На прочім фронті патрулї розвинули оживлену діяльність.

„КАВКАСЬКИЙ ФРОНТ: У Вірменії в напрямі міста Харпут наші війска, які розпочали наступ, здобули ряд сіл на лінії Каріка-Фарудядін-Мольдекан. В околиці Мозуля наші війска мусіли уступити перед переважаючою силою війск турецьких".

Керенський відбув з ґен. Корніловом довшу нараду.

ПЕТРОГРАД, 17. серпня. — **Ґенерал Корнілов, головний шеф російського ґенерального штабу, прибув нині до Петроґраду зі своєї головної кватири і відбув довшу нараду з президентом кабінету, Керенським.**

Ґен. Корнілов заповідає великі воєнні операції на сході.

ПЕТРОГРАД, 17. серпня. — Ґен. Корнілов заявив нині в розмові з кореспондентами, що завдяки енерґічним зарядженям карність серед війска значно скріпила ся. Він надієть ся, що російська армія зовсім відродить ся.

Дальше заявив ґен. Корнілов, що на східнім фронті треба небаром надіяти ся великих воєнних операцій, а передівсім на півночи, де є можність вести їх рівночасно на суши і на мори.

Після гадки ґен. Корнілова продовжене війни через зиму є річию неминучою.

Салдати замордували ґенерала.

ПЕТРОГРАД, 19. серпня. — Як доносить „Новое Время", президент Керенський одержав повідомлене, що салдати вбили ґенерала Турґасова, який від початку війни позіставав в чинній службі.

„Новое Время" оповідає, що одна компанія збунтувала ся, не хотячи признати ґен. Пурґасова командантом. Коли ґен. Пурґасов зарядив розвязати компанію і арештувати провідників бунту, **салдати обступили ґенерала і прикладами (кольбами) вбили його на місци, заки могла прибути на місце поміч.**

Набережна російська сторожа спала.

ПЕТРОГРАД, 17. серпня. — Російський торпедовець „Поручник Бураков" віхав на Балтійськім мори в околиці Аляндських островів на німецьку підводну міну і потонув. Корабель належав до ескадри, на якій находив ся також міністер маринарки, поручник Лебедов.

У своїм звіті до президента кабінету, Керенського, про затоплене торпедовця міністер маринарки, Лебедов, заявляє, що одна із найважнійших надбережних батерій, якої обовязком є пильнувати території, в котрій торпедовець віхав на міну, находила ся в стані цілковитого неладу. **Батерія була від моря ослонена купою каміня і то так, що з гармат не можна було стріляти на море. На варті не було ніодного жовніра, а канонїри ще о 10-тій годині перед полуднем спали. Годі було також заалярмувати, бо телефони були зовсім зіпсуті.**

В РОСІЇ

Невдача соціялізму в Росії.

МОСКВА, 17. серпня. — **Соціялізм потерпів у Росії невдачу.**

Се спізнав президент Керенський і „надзвичайні національні збори", які тут дня 23. серпня розпічнуть ся, положать конець соціялїстичному пануваню в Росії. В торговли і фінансах виступлять тепер наперед елементи консервативні.

Причину такої зміни треба приписати головно обставині, що міста в Росії є соціялістичні, натомісць села консервативні. Дальше селяни не хотіли продавати споживних продуктів до міст, кажучи, що гроші задля дуже високих цін по містах не мають для них жадної вартости.

До сього прийшли ще безнастанні непорозуміня між самими соціялістами по містах, яких наслідками були криваві заворушеня в Петроґраді.

Крім того соціялісти часто намагали ся рядити державою, позістаючи однак позаду і не хотячи перейняти на себе відповідальности через утворене соціялістичної більшости в російськім кабінеті міністрів.

Урядове потверджене вісти про заслане царя в Сибір.

ПЕТРОГРАД, 19. серпня. — **Нині проголошено урядово, що місто Тобольск (західна Сибір) буде місцем побуту для бувшого царя і його родини.**

Урядовий звіт є отсього змісту:

„З державних причин правительство рішило ся бувшого царя і його жінку, які находили ся під сторожию в Царськім Селї, вислати в иншу місцевість. На се призначено місто Тобольск, куди вони при захованю конечних средств осторожности будуть перевезені. Їх діти і деякі особи з їх окруженя пійшли з ними добровільно".

Цар буде жити в монастири.

ПЕТРОГРАД, 19. серпня. — Деякі часописи подають вістку, що цар буде перебувати постійно в Тобольску, де замешкає з родиною в палаті давнійших ґубернаторів. Ся палата є старинним будинком без новочасних уладжень, побудована ще у 18. віці. В тій палаті ночував раз цар в 1891 р., повертаючи з гостини з далекого сходу.

Инші знова часописи доносять, що цар позістане в Тобольску лише через тиждень, а відтак буде піcланий на постійне перебуване до Апалятського монастиря, який є віддалений від Тобольска около 20 миль і положений серед лїсів.

В Росії заборонено критикувати аліянтів.

ПЕТРОГРАД, 19. серпня. — **З приводу статі, поміщеної в „Новій Жизни", в якій Максим Ґоркий ужив був ображаючих виразів, говорячи про аліянтів і їх представників, російське правительство видало закон, на підставі котрого особи, які будуть обиджувати аліянтів, їх володарів, президентів, правительства або дипльоматичних заступників, будуть карані вязницею в крипости.**

Палата російського посольства в Берлїні є власностию царя.

АМСТЕРДАМ, 19. серпня. — Німецька часопись „Везерцайтунґ" доносить, що табулярні книги виказують, що палата російського посольства в Берлїні є приватною власностию царя.

Вартість сеї палати оцінюють на 10 до 12 міліонів марок.

Фінляндський сойм урядує дальше.

ПЕТРОГРАД, 18. серпня. — **Не зважаючи на розпорядження російського провізоричного правительства щодо розвязаня фінляндського сойму, буджетова комісія фінляндського сойму розпочала знова свої засіданя.**

Гальштен, фінляндський член сеї комісії, підніс протест, заявляючи, що відбуване засіданя противить ся конституції і опустив кімнату засідань, але соціялїстичні і аґрарні члени позістали і вели дальші наради.

Росія ужие правдоподібно сили.

ПЕТРОГРАД, 19. серпня. — **Петроґрадські часописи заявляють, що провізоричне правительство не уступить перед жадними, хоч би й найострійшими зарядженями, щоби змусити Фінляндію до послуху і недопустити до засіданя фінляндського сойму.**

(Продовжене на стороні 3-тій).

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
to United States:	в Злучених Державах:
$2.50 per year	на рік $2.50
$1.25 per 6 months	на пів року $1.25
$1.00 per 4 months	на 4 місяці $1.00
to Jersey City and to foreign countries:	В місті Jersey City і за границю:
$3.25 per year	на рік $3.25
$1.75 per 6 months	на пів року $1.75
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".
При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Montgomery.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

За всі оголошення поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає. — Рукописий не звертаєть ся.

З біжучої хвилі.

Православний архиепископ Євдокім Мещерський вже відїхав до Росії. На його місце кандидує канадійський епископ, Александер Немоловський.

Проти Немоловського московські ґазети „Русская Земля" і „Русскій Голос" і ґазети кацапські почали сильну кампанію. Всї вони не хотіли би бачити його на свої очи, бо підозрівають його о симпатії до Українців.

Кацапська „Правда" проєктує, аби на місце Євдокіма синод визначив архиепископа Евлогія волинського або епископа Антонія харківського, — найбільших чорносотенців.

Колиб ще кацапи спровадили собі бувшого царя і його міністрів, то тоді в Америці опинив би ся весь чорносотенний штаб.

Сказав Максим Ґоркий у петроґрадській „Новой Жизнѣ", що дух сепаратизму і ненависть недержавних національностий Росії до тимчасового правительства викликує таки саме тимчасове правительство; бо в души воно не може згодити ся на конфедерацію держав і на децентралїзацію власти.

„Руйноване державної єдности Росії — говорить Ґоркий — до краю обурює великодержавні души наших (московських) републиканців російської імперії".

Се сумна проява в житю Нової Росії. А мимо того воно так є в дійсности. Централїстична зараза московської демократії дійшла до того, що в „Рѣчи", яка до революції була одинокою ґазетою, котра стояла по стороні Українців, тепер посипали ся докори на адресу Українців, кажучи, що український рух — се німецька інтриґа...

Та мало того. Централїстичний шовінізм московської демократії (коли її можна би так назвати) перекинув ся і тут, за море. І тут читаємо в „Рускім Голосї" статю Івана Народного, в котрій він закидає Фінляндії, що її контролює Німеччина, **а Україні робить неоправданий закид, що вона стоїть під впливом Австрії.**

З ким ми тут маємо до діла? З московським демократом, чи з фанатиком? Чи може Іван Народний поперти свою огидну денунціяцію фактами?

І чи такі твердженя не є достаточні на обурене з української сторони?

Нюйорське „Русское Слово", подаючи за московським „Руским Словом" вістку, що всеукраїнський зїзд в Києві заборонив селянам читати і передплачувати чорносотенного „Кієвлянина", додало від себе замітку, що така заборона нічим не ріжнить ся від царських указів.

Видно, поборюване чорносотенства на Україні болючо вразило серце „Русскаго Слова"... Чи часом „Кієвлянинъ" не є побратимом нюйорського „Русскаго Слова"?...

Нюйорське „Русское Слово" (ч. 1667) твердить, що **нема тепер в Росії ні одної стоячої у власти партії, яка би відказала ся від автономного принципу всіх окраїн і народностий Росії".**

А петроґрадська „Новая Жизнь" (ч. 23), орґан Горкого, доносить, що **„кадетський зїзд признав недопустимою державну автономію України".**

Кому-ж тут більше вірити? Пасвольському чи Горкому?

Цар в дорозі на Сибір...

Бувший самодержець цілої Росії, Николай Романов, находить ся яко вязень в дорозі на засланє в Сибір. Сибір, яка була за його панованя одною великою тюрмою, отвирає нині свої рамена, щоби повитати його яко свого „гостя".

Так минає сь пановане... Автократи, які ще перед кількома місяцями тисячі невинних людий посилали до краю мук і терпіня, нині самі находять ся в дорозі до нього, щоби пробудити ся зі сну і переконати ся, що се не сон, але дійсність; що їх пановане минуло ся раз на все...

Українці а будучий державний устрій Росії.

Слїдячи полїтичний рух серед Українців від початку вибуху революції, треба замітити, що всї українські партії без виїмки станули на однім і тімсамім становищи щодо будучої форми державного устрою в Росії.

В домаганях головних українських партій, як приміром партії народної, соціял-демократичної, соціял-революційної, радикально-демократичної, читаємо на першім місци жадане, щоби Росія перемінила ся у **федеративну демократичну републику.**

На сім становищи позістають всї українські партії й доси. Під тим зглядом нема між Українцями двох ріжних гадок.

Недавно телеґрама з Петроґраду донесла, що Українська Центральна Рада скликує на день 28. серпня конґрес делеґатів всїх народностий, на якім буде обговорена справа перебудови російської держави на принципах федеративної демократичної републики.

Хоч ухвали сього конґресу не будуть обовязуючими, то всеж таки користь з такого конґресу буде велика, бо делеґати всїх народностий в Росії будуть мати нагоду забрати в сїй справі голос і порозуміти ся щодо спільної акції при зближаючих ся Установчих Зборах, які якраз мають остаточно рішити про форму будучого державного устрою Росії.

Незвичайно радісним обявом є обставина, що якраз Українці ведуть провід у боротьбі за найбільше лїберальною і найбільше демократичною формою правлїня. Без огляду на те, чи побіда буде повна, чи лише частинна, імя Українців буде записане яко перше між народами, які бороли ся за правдиву демократію сьвіта.

* * *

Понизше наводимо статю з київської часописи „Боротьба" (з дня 2. червня б. р.), орґану партії українських соціялїстів-революціонерів, яка ясно і приступно пояснює значінє устрою федеративної демократичної републики.

ЧОМУ МИ ДОМАГАЄМО СЯ ФЕДЕРАТИВНОЇ ДЕМОКРАТИЧНОЇ РЕПУБЛИКИ?

Вже другий місяць минає, як революційна филя народного гніву змила владу царя і його прибічників і над всїми землями російської держави засяло сонце волї. І за весь сей час всї думають про одно, всї готовлять ся до одного: до будови нового житя і нового ладу, до перебудови Росії на нових підвалинах. Нарід знищив вікову тюрму і на її руїнах будує новий будинок свободи, в якім усім булоб і ясно і простірно і тепло. Всї нетерпеливо ждуть тої хвилї, коли трудовий люд всїх народів Росії пішле своїх представників на великі установчі збори (Учред. Собраніе) і їх устами скаже своє слово про те, який має бути новий державний лад. Тої хвилї ждуть усі, і приятелї і вороги працюючого люду, бо вона скаже всїм, чия воля і чия правда.

Усї, кому дорогі інтереси трудового люду, домагають ся **демократичної републики,** себто такого державного ладу, де не булоб царя, де нарід сам управляв би собою через своїх представників, вибраних вільними і рівними голосами всїх людий, де була би повна воля і рівність усїх перед законом, і деб усе робило ся для народу і через нарід. Тільки тоді працюючі люди зможуть взяти власть у свої руки і завести такий лад, при якім уся земля, фабрики, заводи і инші богатства будуть належати тим, хто трудить ся.

Але се ще не все. Царська, деспотична Росія була не тільки країною неволї для всякої вільної думки і для трудового народу. Вона була теж „славетною" на весь сьвіт тюрмою народів. В російській державі живе дуже богато всяких народів, як ось Москалї (руські), Українці, Литовці, Лотиші, Ґрузини та инші. Всї вони мають своєрідну культуру, мову та звичаї. Але в деспотичній, дореволюційній Росії тільки один нарід, нарід московський, міг вільно розвивати свої природні сили та здібности. Всї инші народи були кайданами скуті. Їм було заборонено управляти своїми справами, вчити ся в школах рідною мовою, а деяким з них, як ось нам, Українцям, не позволяли навіть довгий час друкувати українською мовою книжки. Се так робило ся тому, що вся власть державна в Росії була в руках царя, московських (руських) дворян-поміщиків та московських фабрикантів. Сї люди дбали тільки про власні кишенї та про богатство своєї країни, — Московщини (Великоросії), а на всї инші землї — окраїни, дивили ся, як на свої кольонії, з яких забирали всї богатства, а в заміну за се їм майже нїчого не давали, крім поліції та чужої московської школи. Через се землї центральної Росії (Московщини) все більше і більше богатїли, а инші землї (окраїни) біднїли. Так, наприклад, із усїх податків, які забирав російський уряд із нашої України, навіть половина не вертала ся на Вкраїну, а те, що вертало ся, повертано здебільша на такі установи, які для нашого народу приносили тільки шкоду (поліція, чужа московська школа і таке инше).

Длятого, щоби скріпити свою владу над всїми народами Росії та вбити в них усяку думку про вільність своєї нації, російський уряд провадив систему „обрусєнія", себто прикладав усі сили, щоби всї народи Росії повернути в руських і через се забороняв їм закладати свої школи, товариства, то що.

Тепер революція знищила сї заборони, і всї так звані „недержавні" народи Росії приступили до будованя нового житя в своїх країнах. Всї вони скидають з себе вікові кайдани та бажають жити по своїй волї на своїй землї. Всї вони хочуть такого державного ладу, який забезпечив би їм право на свобідний розвій, та дав змогу стати господарями на рідних нивах. Через се всї вони домагають ся перебудови Росії не тільки в демократичну, але ще й у **федеративну републику.** Сього домагають ся всї українські полїтичні партії, між ними і наша, українська партія соціялїстів революціонерів, яка боротьбу за здобуте федеративного ладу вважає одним з найголовнїйших завдань демократії.

Федеративна демократична република — се добровільна спілка вільних, демократичних републик, що деякі державні справи передають спільному (центральному) урядови. Сей спільний уряд називаєть ся федеральним урядом і його владі підлягають тільки ті справи, які добровільно передали йому окремі републики. У всїх инших справах кожда така република є зовсїм незалежною.

Такого ладу ми домагаємо ся і для Росії. Ми будемо бороти ся за те, щоби всї краї в Росії, які є заселені ріжними народами, одержали повну полїтичну самоуправність (національно-територіяльну автономію) і як вільні, демократичні републики приступили до загально-російської федерації. Ми хочемо, щоб такими вільними, самоправними членами російської федерації (спілки) були Україна, Литва, Білорусь, Естонія, Латвія, Ґрузія, Вірменія, Великоросія, землї Кавказу і Сибіри, Фінляндія, то що. Кожда така країна повинна мати свою власну державну раду (сойм) і своїх міністрів, свої закони та свій власний державний устрій. Однак богато деяких справ (як ось оборона держави від ворожого нападу, то що) будуть спільні для всїх, бо се буде кориснїйше для кождої частини зокрема. Длятого вони всї разом вибирають собі спільний, федеральний уряд, який порядкує тими спільними справами. Управляти тими справами повинні виборні люди, і се красше було би зробити так, як се робить ся тепер в Америці, де істнує палата громад, до якої посилають своїх депутатів всї народи американської федерації відповідно до своєї скількости, та палата держав, до якої-б кожда република посилала однакове число представників, длятого, щоби перед лицем федерації всї автономні частини мали однакові права. Найважнійшим завданєм такого федерального уряду було би бути найвисшим судом, який полагоджував би всї непорозуміня між окремими частинами федерації, та дбав би про забезпеченє прав національних меньшостий по всїх державах федерації. Федеративний державний лад забезпечить і у нас вільне житє всїм народам та перемінить велику тюрму народів на царство свободи і рівности. А федеративна та ще й демократична република забезпечить права не тільки кождого народу, а ще й право кождої людини зокрема. Через се ми й стоїмо за федеративну демократичну републику.

Є ПРАВО ВЗЯТИ ТА НЕМА — ДАТИ.

Читаю я отсе по ґазетах про те, як до нас, Українців, ставить ся тимчасове правительство; читаю заяви та промови міністрів і дивую ся.

Дивую ся я, що російські міністри начеб то не на всьо однакове право мають.

На дещо у них аж занадто богато права, а на инше то і зовсїм нема.

От, наприклад, їздив по Росії міністер Керенський та промовляв до людий, і все на Українців та Фінляндців покрикував: „Геть з руками! Нікому не довволю захопити більше, ніж йому належить ся".

А був через кілька днів міністер Керенський у Києві та зайшов і до Центральної Української Ради, а там йому й стали казати, що Українці покищо силоміць нічого не забирають ся у російської держави відбирати, а хотїлиб, абп правительство само їм ті права признало, які у них московські царі відібрали.

Та тут уже міністер Керенський иншої заспівав: „Ні я, — каже — ні ніхто инший не має права повернути вам ваших прав; хиба може всеросійські установчі збори повернуть, та і то, як більшість членів їх на се згодить ся".

Отсе то так. Як брали, то не питали про право, а як віддавати, то доходить розмова і до права.

Алеж як не мають права міністри волю Україні повернути без дозволу установчих зборів, то як жеж вони мають право війну вести, мир заключити і від Польщі відказуватись?...

Або щеж таки про сї права. На Московщині селяни по деяких ґуберніях ані зерна збіжа не дають. Так і сказали: „Доки нам правительство не дасть дешевого краму, доти ми не дамо збіжа!"

А міністри зараз до московських фабрикантів: „Давайте скорше селянам краму!"

Прочитав я про се і думаю собі: чи не прийдеть ся й українським селянам сю мудрість згодом переняти, та його-ж (правительства) словами йому і сказати. „Не маємо ми права без установчих зборів та без українського сойму на хлїбну монополїю приставати".

Або так, як ті вологодські та пермські селяни: „Доки нам не буде дешевого краму та знарядя та ще й автономії України, доти ми вам ні хлїба ні гроший не дамо".

Та навряд, щоби правительство хотїло їхати наших селян на сей шлях. Отже, поки є час, най правительство швидше виробляє погляд на українську справу та признає права українського народу.

О. С—н.

(Київська „Народня Воля", з 9. червня).

НАКАЗ НАЧАЛЬНИКА КИЇВСЬКОЇ ВІЙСЬКОВОЇ РАДИ.

Приказ головного начальника київського військового округа про українське військо нас не зовсїм задоволяє, бо в нїм подано такі поясненя, яких на нашу думку не слїд було подавати. Був би на чолї округа який инший діяч з числа старих генералів, а не шановний і відомий в українських кругах К. М. Оберучев, инакше ми трактувалиб його виступ, але в данїм разї, не маючи нїякого права підозрівати якісь несимпатії або инші негромадські мотиви К. Оберучева, ми все таки підкрислимо небажані для нас коментарі, які у сїм приказї допущено.

Справа стоїть так: Тимчасове Правительство та головний начальник армій нашого фронту дозволили комплетувати один український полк та три дивізії на фронтї переформувати на українські. Тимчасове Правительство дозволило те і те. Які мотиви були дозволяти, про се нам не оповіщено. Але виходить, що се відомо К. Оберучеву, який каже, що „хоч усяке нове формоване та зміна в комплєтованю ускладняє справу і навіть вносить деякий розлад та понижене боєвої здатности на фронтї, одначе, не зважаючи на се, йдучи назустріч бажаню Українців, Тимчасове Правительство в особі своїх представників дало можливість здійснити деякі справи в сїм напрямку". К. М. Оберучев дав коментар до розпоряджень уряду: хоч се справа небезпечна та шкідлива, але коли Українцям так забажалось... Ми певні, що К. Оберучев все таки помиляєть ся, допускаючи такий вчинок: щоб доконати бажаня Українців — сьвідомо пійти на дезорґанізацію армії. Навпаки, справа ставила ся так: щоб досягти ладу та дружности в армії, українська депутація та військовий зїзд домагали ся націоналізації армії, але повільної, тому початком справи являєть ся орґанізація полку та переформоване трох дивізій. Отже нам хотїлоб ся тепер вияснити, чи відповідальність за се поясненє лежить тільки на начльникові київського округа, чи може на самім урядови, — і тодї поробити потрібні висновки.

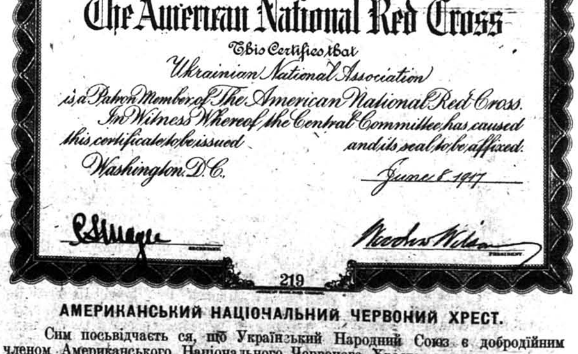
Далї, в загальній формі К. Оберучев каже про всякий безлад і бешкет, які коять салдати під українським прапором.

Натурально, що коли воєнна власть звертаєть ся до морального авторітету українських інституцій, то вони повинні вжити всїх заходів, аби під українським прапором не чинилось нїякої анархії та бешкету.

Але разом з тим треба памятати, що тепер під всякими прапорами коїть ся богато всякого неладу, а тому справу українського війска, яко орґанізаційну та таку, що на думку українських військових кругів має внести порядок і дисциплїну в армію, не треба ставити поруч з нападами свавільства та розладу, які подекуди трафляють ся. І очевидно українські військові орґанізації не можуть брати на себе відповідальности за сї випадки, а воєнна власть, кличучи до помочи українські орґанізації в таких випадках, не повинна нїяким чином їх звязувати з загальною справою орґанізації українського війска.

(„Нова Рада", з 7. червня).

РОДИМЦЇ! ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА, БО СЕ ОДИНОКА І НАЙБІЛЬША УКРАЇНСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ В АМЕРИЦЇ!

АМЕРИКАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЧЕРВОНИЙ ХРЕСТ.

Сим посьвідчаєть ся, що Український Народний Союз є добродійним членом Американського Національного Червоного Хреста.

В доказ сього Центральний Комітет видав отсю посьвідку і потвердив її своєю печаткою.

Вашінґтон, Д. К., 8. червня 1917.

C. L. Magge, секретар. Woodrow Wilson, президент.

(На середині сеї посьвідки є витиснена під сподом ось-така печатка: The American National Red Cross — Neutrality, Humanity — Washington, D. C.).

УРЯДОВИЙ ЗВІТ

ІЗ ЗЇЗДУ ПРЕДСТАВИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ ПРЕСИ В ЗЛУЧ. ДЕРЖАВАХ.

—o—

На український зїзд, скликаний з рамени пресово-інформаційної секції Української Ради в Америці на день 7. серпня в Філядельфії, явились офіціяльні представителї 4-рох редакцій українських часописий: д. Іван Гундяк від „Америки", Всч. о. Закар Орун від „Місіонаря", д. Петро Кирилюк від „Нового Житя" і д. Осип Стеткевич від „Свободи". Крім того прибули деякі співробітники згаданих часописий, прихильники нашої преси й члени пресово-інформаційної секції.

Наради розпочались о 10. годинї рано в Меджестик Готел. Предсїдателем зїзду вибрано д. Осипа Стеткевича, головного редактора „Свободи" з Джерзи Сіти; на секретаря попрошено Всч. о. Івана Рубиновича з Майнерсвіл.

Програму передполудневих нарад виповнив реферат Всч. о. Володимира Держируки.

Дискусія зачалась пополудни. По полагодженю формальностий за чергою обговорювано такі точки:

Основане товариства Українців, що працюють при редакціях часописий і котрі взагалї займають ся публїцистичною працею.

Цїлию сього товариства було би: а) однозгідно кермувати українською народною працею при помочи преси; б) дбати про розвиток самої української преси й піддержувати людий, що працюють при часописях.

З огляду на те, що лише часть преси була представлена, зїзд не чув себе в праві дефінїтивно рішати про цїль і характер товариства. Зїзд тільки однодушно відчув, що єдність української преси в Америці з уваги на важні хвилї, які переживає Україна, є конечна. Ту єдність може власне витворити товариство, в якім зєдинились би всї люди, що держать в руках пресу.

Маючи се на увазї, зїзд рішив: а) утворити тимчасовий видїл товариства; б) поробити приготованя до загального зїзду; в) поручити видїлови, щоби на зїзд запрошено всїх людий, котрі є співробітниками українських часописий в Америці; г) найдальше до кінця вересня с. р. в порозуміню зі всїми співробітниками преси скликати зїзд; ґ) виготовити начерк статута й приготовити реферат на слїдуючий зїзд.

Тимчасовим головою товариства вибрано Всч. о. Володимира Держируку.

По сїм приступлено до другої точки нарад: Наше американсько-українське становище.

Зїзд признав, що всї дотеперішні орієнтації розбиті і що зі зміненими обставинами прийшла нова орієнтація, яка не могла дотепер появитись. Нову орієнтацію витворили два чинники: а) полїтичне відроджене України і б) вступлене Америки до війни. Полїтичне відроджене України дало нам змогу приняти зовсїм нову, українську орієнтацію, а вступлене Америки до війни обовязує нас до льояльности супроти Злучених Держав, у котрих жиємо.

Зїзд признав конечною річию, щоби наша народна репрезентація у сїй справі заняла голос і офіціяльно нагадала українському населеню про його обовязки супроти Америки в часї воєннім. Брак подібної заяви незаслужено міг би кинути на українську іміграцію з Галичини пятно державної зради.

Остаточно зїзд рішив, аби наша репрезентація народна заняла ясно означене становище, а пора вимагає від нас, аби ми заявили свій американський патріотизм, так як се зробили всї славянські народи з Австрії.

На чергу прийшла трета точка: Порозуміне між усїми часописями на національнім ґрунтї.

Майже всї українські часописи стоять сильно на національнім ґрунтї; навіть так звані інтернаціональні соціялісти дїлять ся на дві ґрупи: одна з національно-українською закраскою, друга без національного знамени. Порозуміне на національнім ґрунтї є можливе й конечне. Супроти того зїзд рішив запросити на загальний зїзд всїх українських співробітників ґазет, котрі перше всього визнають себе Українцями. Зїзд висказав надію, що між усїми партіями, обєднаними одною національною ідеєю, може запанувати взірцева гармонїя, єдність, щирість; що всяка нечесна конкуренція буде усунена; що хвилеві непорозуміня дадуть ся згодою й дорогою порозуміня усунути; що нїякої особистої справи не потрібно буде витягати перед нарід. На сїм зискає українська преса дуже богато в очах свого народу й чужинців.

Єдність преси довела би до єдности всїх полїтичних таборів на національнім ґрунтї. А тодї українське житє в Америці йшло би в однім напрямі.

З черги приступлено до обговореня дїяльности Української Ради. Зїзд висловив ся з признанєм про дїяльність нашої репрезентації. Українська Рада зробила богато. Не бракує їй активности, тільки дехто є того погляду, що їй радше недостає принципіяльности, наслїдком чого Українцї в Америці неначе би зачали присипляти. Українцї в Америці заслабо відізвались на відроджене України. Одна преса трохи говорила, а загал дотепер мовчав, аж останними днями сям і там слїдно якийсь рух.

Зїзд узнав, що пїдем українського руху в Америці має йти в парі з національним рухом на Україні. В сїй цїли наша репрезентація повинна ввійти у взаємини з Україною, щоби наша акція в Америці йшла рівнобіжно із загальним українським рухом.

Обєднане всього українства на національнім ґрунтї дало товчок до висьвітленя важної справи, а іменно, яке відношене має заняти український католицизм до українського православя.

Українське православе — се нове явище в Америці. Дотепер російські Українцї мало інтересували ся національним рухом. Та полїтичне відроджене України підняло і їх на дусї. Серед російських Українців прокинув ся національний рух, котрий поволи входить у маси. Православне духовенство заявляє себе українським. Особливо в Канадї ся справа прийшла на чергу дня, коли православний епископ Олександер заявив, що він Українець. Що правда, його українство ще не виразне, але нема сумнїву, що за якийсь час українська іміґрація з Росії зажиє сильним національним житєм.

Отже зїзд взяв під розвагу, що малоруське православе перемінить ся на українське і сю переміну зїзд витає з найбільшою радостию. Нї католицизм, нї православе не може стояти на перешкодї до єднаня синів одної нації. Супроти того зїзд рішив з пильною увагою віднести ся до православних Українців, давати їм піддержку в національній роботї, а всякі непорозуміня, які могли би виринути на релїґійнім тлї, оставити до полагодженя церковним властям.

У звязи з повисшою точкою нарад зїзд обговорював справу наших взаємин з кацапами і їх обществами. По оживленій дискусії учасники прийшли до висновку, що з кацапами неможлива єдність нї на національній, нї на релїґійній точцї. Тому порішено заняти супроти них, о скільки можна, невтральне становище.

Який дух панує тепер між кацапами, се виказав на примірі д. П. Кирилюк. На однім зїздї кацапів один з москвофільських провідників заявив д. Кирилюкови так: „Ми волїємо бути з Українцями ніж з Нїмцями".

Взагалї між кацапами слїдно велику дизорґанїзацію, упадок карности й депресію. Найбільше враженє роблять на них таки їх „малороси", котрі з Москалїв перекидують ся в Українців. Гарний примір дали моряки одного російського корабля, котрі на зїздї кацапів зачали свої промови по московськи, а скінчили по українськи з окликом: „Най жиє Україна!"

Під розвагу взято рівнож справу угорських Українців. Зїзд рішив, що Українцї не можуть оставляти в забутю угорських братів, а признав своїм національним обовязком осьвідомляти Угорщан. В тїй цїли рішено видавати для них часопись їх діялектом і будити в них українську сьвідомість. На початок постановлено посьвятити кілька сторінок „Місіонаря" для угорських Українців і запросити до співробітництва провідників угорської України. Редактор „Місіонаря", о. Захар Орун, радо згодив ся відступити на сю цїль кілька сторінок для Угорщан.

Останними точками нарад були: справа жіночого й січового руху.

Зїзд признав, що жіноцтво має широке поле до дїланя в дотеперішних запомогових орґанїзаціях і що над справою спеціяльної жіночої орґанїзації, якої заложене плянують шікаґовські круги, належить перейти до денного порядку.

Зате січовий рух зі своїм ідейним, патріотичним напрямом заслугує на повну піддержку.

На сїм закінчено дискусію.

З нагоди зїзду рішено вислати до американського правительства заяву льояльности супроти Злучених Держав.

Зредаґоване заяви поручено виготовити дд. І. Гундякови й В. Семотюкови.

Тогосамого дня вислано до Вашінґтону отсю депешу:

To the Honorable Woodrow Wilson
President of the United States of America,
Washington, D. C.

The Congress of the Ukrainian editors, which assembled on the seventh day of August, 1917 A. D., in Majestic Hotel, Philadelphia, Pa., in order to commemorate the Proclamation of the autonomy of the Ukraine hereby wishes to express its unswaying loyalty to the President and to the Government of the United States of America, and offers all its efforts in upholding the true American spirit and patriotism among the Ukrainian American citizens and aliens.

At the same time the Congress also wishes to express its most sincere thanks to the President for his eager defence of the rights of subjugated nations, and it is thoroughly convinced that through the victory of the United States and her allies in the present war, five million Ukrainians, who are desirous of being reunited with the Independent Ukraine and who are ever ready to sacrifice their lives, their fortunes and their happiness to this worthy cause, will be freed from the Austro-Hungarian bondage.

The Ukrainian Editors' Union of the U. S. A.

В перекладї:

До Президента Зл. Держав Вудрова Вілсона,
Вашінґтон, Д. К.

Конґрес українських редакторів, скликаний на день 7. серпня 1917 р. в Меджестик Готел у Філядельфії, щоби відсьвяткувати прокламоване самоуправи України, отсим заявляє свою непохитну льояльність Президентови і Правительству Злучених Держав і жертвує всї свої сили для піддержаня правдиво американського духа й патріотизму між українсько-американськими горожанами і чужинцями.

Рівночасно Конґрес виявляє найсердечнїйшу подяку Президентови за його горячу оборону прав поневолених народів і висказує сильне переконане, що побіда Злучених Держав і їх союзників у теперішній війнї увільнить з австрійсько-угорського ярма неволї пять міліонів Українців, котрі бажають наново злучити ся з Незалежною Україною і котрі за сю слушну справу готові віддати своє житє, майно і щастє.

Товариство українських редакторів у З. Д. А.
(Підписи тимчасового голови і секретаря).

З мінїстерства на руки тимчасового секретаря товариства, д. В. Семотюка, наспіло отсе повідомлене:

DEPARTMENT OF STATE
Washington
August 14, 1917.

Sir:

The Department acknowledges the receipt by reference from the White House, of your telegram of August 7, 1917, expressing the sentiment of the congress of Editors assembled in congress at the Majestic Hotel, Philadelphia, on that date, with reference to the internal affairs of the Ukrainians.

I am, Sir,
Your obedient servant.
William Phillips, Assistant Secretary.

763.72|11—

В перекладї:

ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ
Вашінґтон
14. серпня 1917.

Вп. Пане:

З припоручення Білого Дому мінїстерство посьвідчає про одержане вашої депеші з дня 7. серпня 1917 р., в котрій ви висказуєте почуваня Зїзду редакторів, зібраних на Конґресї в Меджестик Готел у Філядельфії згаданого дня, відносно внутрішних справ Українців.

З глубоким поважанєм.
За державного секретаря
Вілліям Філліпс, заступник секр.

Написано в Майнерсвіл, Па., дня 15. серпня, 1917.

Осип Стеткевич, предс. зїзду;
о. Іван Рубинович, секретар.

ВОЄННІ ВІСТИ.

(Продовжене зі сторони 1-шої).

Заворушеня у Фінляндії.

ЛОНДОН, 19. серпня. — **Від петроградських кореспондентів наспіли до Копенгаген вісти, які доносять, що в головнїйших містах Фінляндії прийшло до великих заворушень.**

Населене напало на склади поживи і їх зрабувало. До Фінляндії прибули нові війска і привернули лад.

Значне число великих лїсових пожарів спричинило у Фінляндії величезні шкоди.

МИРОВІ ЗМАГАНЯ.

Російське правительство не змінило свого становища щодо конференції в Стокгольмі.

ЛОНДОН, 17. серпня. — **Кореспондент з Петрограду доносить, що російський мінїстер для заграничних справ, Терещенко, заявив, що анї він, анї російське правительство не змінили супроти конференції в Стокгольмі своїх поглядів, які були висказані в маю.**

„Президент Керенський в справі конференції нїколи не висилав жадного листа — заявив Терещенко. — Противно, він і я говорили часто з послами (анґлїйським і французьким) і підносили з натиском, що є річию конечною, щоби правительства алїянтів виставили пашпорти соціялїстичним делеґатам до Стокгольму".

Російське правительство видасть пашпорти делеґатам до Стокгольму.

ПЕТРОГРАД, 18. серпня. — **Росія видасть пашпорти делеґатам, які мають взяти участь дня 9. вересня в міжнародній соціялїстичній мировій конференції в Стокгольмі.**

Нинї проголошено урядово отсе:

„Провізоричне правительство є тої гадки, що про всї питаня в справі війни і мира можуть рішати виключно російська і прочі союзні демократії. Тимчасом мирова конференція, яка має відбути ся в Стокгольмі, є лише нарадою між партіями і вона не може ухвалювати постанов, котрі обовязували би правительства. З тої отже причини провізоричне правительство не заборонить видачі пашпортів, виходячи зі становища, що було би корисне зізволити соціялїстичним партіям на передискутоване питань в справі війни і мира".

Чхеїдзе буде президентом мирової конференції соціялїстів у Стокгольмі.

СТОКГОЛЬМ, 18. серпня. — **Як доносять з достовірних жерел, голова російського екзекутивного комітету, Чхеїдзе, буде президентом мирової конференції соціялїстів, яка розпічнеть ся в Стокгольмі дня 9. вересня.**

Яко урядові мови, в яких делеґати будуть могли промовляти на конференції, признано отсї: **анґлїйську, французьку, нїмецьку і російську.**

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Отсим подаємо до відома всїм членам братства св. О. Николая, від. 255 У. Н. Союза, в Деслодж, Мо., що дня 12. серпня 1917 р. відбув ся мітінґ нашого братства в церковній гали, де було присутних 20 членів, котрі поплатили місячні вкладки до братства і У. Н. Союза за два місяцї т. є. за липень і серпень 1917 р. На сїм мітінґу вибрано новий уряд, а то: Григорій Павлюх, предс.; Михайло Кузїв, кас.; Іван Якимів. секр. В наших околицях запанував спокій і все повертає до своїх занять. Хто з наших членів, котрі порозїзджали ся, хотїв би повернути до свого старого плейзу і хто би хотїв дальше належати до нашого братства і до У. Н. Союза, сей повинен як найскорше зголосити ся до секретаря братства, на низше подану адресу, присилаючи місячну вкладку за два місяцї т. є. за липень і серпень 1917 р. Адреса секретаря: John Yakimiw, Box 1844, River Mones, Mo. — Г. Павлюх, предс.; М. Кузїв, кас., І. Якимів, секр.

DANIEL P. WILSON,

яко колєктор податковий, доказав, що він був одним з найбільше корисних урядників на сім уряді міста Шамокін, Пенсильвенія, зголошує свою кандидатуру на поновний вибір його на сей уряд.

П. Вільсон був все зглядним для тих, що шукали у него помочи і через се здобув собі признанє і згляди загалу горожан.

В тій вірі звертаєсь до виборців Републіканів, і просить, щоби вони поперли його дандидатуру при правиборах в середу 19-го вересня (септембра) 1917 р.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Пропонує, аби населене воюючих держав голосувало над пропозицією папи.

Часопись „Ню Йорк Амерікен" (з понеділка, 20. с. м.) пропонує, аби населене воюючих держав голосувало над мировою пропозицією папи, чи приняти її чи ні. Коли більшість населеня заявить ся за миром, а правительство схоче дальше провадити війну, тоді таке правительство треба рішучо повалити.

Мирова конвенция соціялістів.

Віктор Берґер, бувший соціялістичний посол в конґресі Злучених Держав, заявив, що Народна Мирова Рада скликує на 1. вересня конвенцію до Міннеаполіс, Мінн., аби обговорити справи праці і демократії. „Нам говорять, — каже Берґер — що ми воюємо за демократію, але ми хочемо точно знати, що президент особисто думає. Ми не хочемо мира німецького, ані англійського, ані також мира за всяку ціну. Ми не хочемо також ніяких фраз, але хочемо знати точні услівя мира. Ми хочемо знати від президента Вілсона, що він особисто думає і як довго він думає верховодити своєю силою. І ми понад всьо жадаємо свободи преси і слова.

Нюйорські Росіяни протестують.

Іміґранти з Росії, мешкаючі в Ню Йорку, зібрали ся на віче в сали Ню Стар Касіно, 16. серпня б. р., і заявили свій протест американському правительству проти асентированя російських іміґрантів, які мають перші папери. На тім вічу зорґанізовано „Товариство оборони російських горожан", яке вишле делеґацію до російського амбасадора у Вашінґтоні, аби він дав свою точну відповідь в тій справі. Віче заявило, що справу російських горожан з першими американськими паперами буде розбирати федеральний суд.

Примусова праця в Мериленд.

З Балтімор, Мд., доносять, що від нині входить в житє новий закон про працю. Всі мущини від 18 до 50 літ житя мусять зареґіструвати ся в бюрах праці.

Гроза ґенерального страйку в західних стейтах.

Президент Вілсон заняв ся особисто розгляненем робітничої справи в північно-західних стейтах: Вашінґтон, Ореґон, Айдаго і Монтана, де плянуєть ся ґенеральний страйк. Страйк намагають ся викликати промислові робітники сьвіта.

Видано острі зарядженя. Коли страйк дійсно вибухне, то мають ся сейчас арештувати всіх провідників орґанізації П. Р. С. Однак є обава, що правительство буде мати зі страйком богато клопоту і не так легко дасть ся його полагодити.

Майнери не звільнені від військової служби.

Робітники, заняті в копальнях угля у Вілксбери, Па., одержали повідомленє, що правительство Злучених Держав не згодило ся увільнити їх від військової служби.

Виріб горівки заборонений.

Виріб усіх лікерів кінчить ся в 11-тій годині в ночи, в суботу (8. вересня б. р.). Так зарядив адміністраційний контрольор поживи, Гувер. Маючи в своїх руках силу, яку дав йому закон про контролю над поживою, Гувер заборонив зуживати споживні продукти на виріб лікерів.

Редактор „А. Р. Вѣстника" суспендований.

В „А. Р. Вѣстнику" читаємо, що предсідатель Соединенія, Г. Кондор, суспендував І. Ганчина з уряду головного редактора „А. Р. Вѣстника". І. Ганчин віддав справу до рішеня головному судови Соединенія.

Американець директором зелізниць у Франції.

З Філядельфії доносять, що француське правительство покликало В. В. Отербури, заступника президента Пенсильванійської зелізниці, на директора зелізниць у Франції, на протяг війни. Отербури відїде незадовго до Франції.

Проти формованя полків з чорних і білих разом.

Ґовернор Савт Каролайни вислав телеґраму до воєнного департаменту у Вашінґтоні, в якій протестує проти затяганя білих і чорних в одні полки.

Висилають 3,310.000 циґаретків для армії.

Американський Червоний Хрест подав до відома, що в короткім часі висилаєть ся для американської армії у Франції 3,310.000 штук циґаретків.

Важила 360 фунтів.

У Вілксбери, Па., померла якась Толїшинська, котра важила 360 фунтів. Померла в 44 році житя, осиротивши четверо дітий.

КАНАДІЙСЬКІ ВІСТИ.

Український фармер одержав першу премію.

„Канадійський Русин" доносить, що в Шоал Лейк і в Росборн, Ман., відбула ся вистава рухомих і нерухомих фармерських інвентарів.

П. Майданюк, фармер з Ольги, Ман., дістав першу премію за бараболї і ячмінь, а також за кобилу і лоша. Не від річи буде зазначити, що конкуренція була дуже велика, однак Майданюкови ніхто не міг дорівнати. Майданюк, се перший український фармер, що удостоїв ся так великої чести і доказав усім зібраним, що українські фармери не то, що потрафлять рівнати ся з анґлїйськими фаховими фармерами, але потрафлять їх також перевисшити.

Ліберали за війною, але проти конскрипції.

В днях 7., 8. і 9. серпня у Вінніпеґу відбула ся конференція лїбералів чотирох західних провінцій Канади. На конференції було присутних 900 делеґатів, які вибрали Лорієра своїм провідником і ухвалили провадити війну аж до побідного кінця, однак заявили ся проти примусової військової служби в Канаді.

Канаді грозить голод.

Контрольор поживи, Ганна, заявив публично, що коли населенє Канади не буде ощадно жити і буде марнувати средства поживи тепер, то в зимі прийде голод.

Два пісні дні.

Домініяльне правительство затвердило вже ухвалу контрольора від поживи, щоби вівтірки і пятниці були пісними днями. Від тепер вже є заборонено законом подавати в ресторантах або готелях мясні страви у вівтірки і пятниці. В згадані дні не вільно буде подавати до їдженя чистого пшеничного хліба.

Заборонено уживанє пшениці при виробі алькоголю.

Контрольор поживи заборонив уживати пшениці при дистиляції і виробі алькоголю.

Експльозія амуніції.

В фабриці амуніції „Куртіс & Гервей Ко." в Ріґавд, Квібек, в суботу (8. с. м.) наступила експльозія амуніції. Директор фабрики подав офіціяльно, що в часі експльозії згинув один мущина, а шість ранено. Шкоду обчисляють на 2,000.000 долярів.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 241, повідомляє всіх місцевих і позамісцевих членів, котрі не початили своїх належитостий до каси У. Н. С. і Тов., аби доручили свої довги найдальше до 23. с. м., бо в противнім разі будуть суспендовані і втратять права до У. Н. С. і Тов-а. Рівнож повідомляєть ся, що слїдуючий мітінґ відбудеть ся дня 9. вересня с. р., о годині 2-гій пополудни, на Базар гали, 155 Вілард Аве. Той мітінґ буде квартальний, тому кождий член і урядник мусить явити ся під карою, бо є важні справи до полагодженя. Всі належитости посилати до секретаря: Ом. Рекрут. 18 Бішоп стр., Провіденс, Р. Ай. — П. Любянецький, пр.; П. Накопінський, кас.; О. Рекрут, секр.

СТАРОКРАЄВІ ВІСТИ.

Українська аґітація в сідлецькій ґубернії.

Польські часописи доносять, що австрійські Українці почали аґітацію між населенем сідлецької ґубернії. „Ґлос Зєми Польскєй" пише:

„По невдалій кампанії на Холмщині упляновано нову українську виправу на повіт парчівський в сідлецькій ґубернії. Дня 18. мая 1917 р. звили ся там Українці (були російські полонені), перебрані в народні строї, довгі свити і широкі шаравари, в цїли ширеня українського народного духа. Вандруючи через повіт, вони вговорюють у населенє, що воно не є польським, але українським; оповідають про велику українську державу з Києвом, Львовом і Вильною та 45-міліоновим населенєм.

Митрополит скасував григоріянський календар.

Клївлендські „Вядомосці Цодзєнне" подають, що митрополит Шептицький скасував у станиславівській епархії григоріянський календар, запроваджений епископом Хомишином.

Боротьба на виборах в Проскурові.

Підчас виборів повітового комісаря в Проскурові, на місце теперішного капітана Шостаківського, вибраного подільським ґубернським комісаром, загорілась боротьба. Робітники і міщани стояли за головою місцевої ради робітничих і жовнїрських делеґатів, соціял-революціонера Зотенка, Українці знова виставили кандидатом члена земської управи, селянина Вирхолу. В день виборів у комітеті громадських орґанізацій були зібрані всі сили одної і другої сторони. Почала ся остра й уперта боротьба, яка згодом перетворила ся в політичну боротьбу. Перемогли Українці.

„Просьвіта" у Вихватнівцях.

У Вихватнівцях, ушицького повіту (на Поділю) 22. мая б. р. відкрито читальню „Просьвіти". Діяльність сеї „Просьвіти" поширюєть ся на три села: Вихватнівці, Пожаринці і Деревляни.

Нова президія земської управи в Полтаві.

Новим головою полтавської земської управи є козак Стенька, а його заступником політичний засланець Янко.

Союз русских аґраріїв.

В Катеринославі на Україні богаті поміщики (дідичі) оснували „Союзъ русскихъ аграріевъ", який має на цїли хоронити більші богатства від націоналїзації і соціялїзації.

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

Страйк зелізничих робітників в Анґлії.

Екзекутивний комітет зелізничих машиністів і палячів в Анґлії рішив, аби зелізничі робітники вийшли на страйк. Робітники домагають ся 8-годинного дня праці. Міністер торговлї заявив делеґатам робітників, що правительство радо візьме під увагу жаданя робітників, однак не тепер, але аж по війні.

Секретар Бромлї, з Ассошіейтед Сосаєти оф Локомотів Інджінірс енд Файермен, заявив, що страйк є неминучий і він спонукає 40.000 зелізничників покинути працю.

Критична ситуація скандинавських держав.

Статистичні бюра Данії, Швеції і Норвеґії подають, що від початку війни ціна поживи підскочила в Данії о 55%, в Швеції о 52%, в Норвеґії о 77%.

Російсько-шведська граница отворена.

Російсько-шведська граница, яку перед кількома тижнями замкнено, через що спинено цілковито пасажирський рух на лїнії Ню Йорк-Швеція-Росія, вже тепер знова отворена.

СИРАКЮЗ, Н. Й.
ЗАПРОШЕНЄ.

Парохія церкви св. Івана Хрестителя, 104 Сант Вілбур Аве., Сиракюз, Н. Й., отсим запрошує сердечно усї українські Братства і Товариства і вірних з Сиракюз і околиці до ласкавої участи у великім торжестві

ПОСЬВЯЧЕНЯ НОВОГО ІКОНОСТАСА

яке відбуде ся

на Лейбор Дей, 3. вересня 1917

Служба Божа співана при участи сусідного Вир. сьвященства відправить ся о 10-ій годині рано. Пополудни о годині 3-ій відбуде ся

БАЛЬ

в гали Косцюшка, 701 Вест Фаєт Стр., Сиракюз, Н. Й.

Сердечно запрошує усіх

98і101 Комітет парохіяльний.

СТОРІНКА „ПРОСЬВІТНОЇ КОМІСІЇ“ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ПІД РОЗВАГУ РОДИЧАМ.

—о—

Як що-року, так і сего року неодна українська дитина в Америці покінчила „Public School“ і одержала дипльому, яка уповажняє її до дальшого образованя у висших школах і научних заведенях. І неодна з них має талан а й охоту до дальшої науки, та мимо того, найчастійше між нашими людьми буває, не вертає вона вже до школи, а йде до простої, фізичної праці — до фабрики.

Не один певно скаже: „Годі, щоби всі були ученими-панами, бо хтось мусить і свині пасти!“ Правда! Але длячого якраз ми, Українці, заєдно масмо „тільки свині пасти“?!... Чомуж і ми, Українці, або вже хоч наші діти не мають бути також „вченими-панами“?!...

Не думаю тут, щоби всі наші діти кінчили школи аж на професорів, адвокатів, лікарів, інжинерів і т. п.; — є школи промислові, гандльові і фахово-ремісничі, які неменьше запевняють своїм ученикам гарні і поплатні місця, дають їм певний і „білійший“ хліб.

У инших народів родичі пхають-силують свої діти до висших шкіл, а у нас не то щоб дітий до висших шкіл посилали, а часто відмовляють або прямо не позволяють... І не мало таких плейзів в Америці, де наші люди жиють, навіть в поважнім числі, а в школах висших знайдеш там з наших дітий одно-двоє, або й жадного...

Ми якби нарочно хотіли, щоби наші діти не зажили красше, а тільки щоби заєдно вислугувались капіталістам, та запрацьовувались по фабриках при найтяжших і найпідряднійших роботах!... Нам, видно, не жаль наших дітий, нам не є на серцю їх доля і будучність!...

Родичі, Українці! Розважте сю справу! Коли є у Вас дитина, а щей талановита і з охотою до науки, то не шліть її по вакаціях до фабрики але — будьте для неї душею-серцем родичами, не жалуйте хочби яких заходів і посьвят для її долі і щастя та ШЛІТЬ ЇЇ У ШКОЛУ! ТАМ ВОНА ВИЙДЕ НА ЛЮДИЙ, ТАМ ЗНАЙДЕ ДОЛЮ!...

Зважте і се, що нам, Українцям, дуже а дуже потрібно вчених одиниць, бо тільки тоді наш нарід здобуде собі значінє і пошану у других націй.

Тому не вільно нам марнувати рідних талантів, але всіми силами розвивати їх на пожиток і славу Неньки-України.

Дмитро Андрейкс.

В. ЛУНКЕВИЧ.

З житя первісного чоловіка і сучасних дикунів.

Переклала
Олена Охримович-Залізнякова.

VIII. ЯК ДИКІ ЛЮДИ ПРИКРАШУЮТЬ СЯ?

Люди камінної і бронзової доби любили прикрашувати свою зброю і носили ріжні прикраси: пацьорки, нараменники, перстені. Нинішні дикуни ще більше дбають про прикраси. Смаки у ріжних диких племен ріжні і кожде з них по свому розуміє що красне, а що ні.

Чорноскірий думає, що найкрасша краска лиця — чорна; на його думку білоскірий Европеєць мало чим ріжнить ся від малпи, або чорта. Чорта представляє він собі білим, а не чорним як уявляємо собі ми. Червоноскірий Індіянин думає, що і біла і чорна краска лиця не гарна, а червоно-бура скіра — от то дійсно краса!

Безбородий Маляєць, мешканець Маляйського півострова, що лежить в Індийськім океані, уважає бородатих людий виродами; а бородатий Австралієць гордить ся своєю бородою та цінить її високо і не розуміє, як можна вважати гарними безбородих людий. Словом — кождий розуміє красу на свій лад. Але мало того. Кождий дикун не вдоволяє ся тим, що дала йому природа, а старає ся по свому прикрасити.

Звісна річ, що дикі люди з зимних країв носять одежу із звірячих скір, а мешканці горячого підсоня ходять цілком голі. Ті, що одягають ся в скіру, прикрашують одежу, а ті, що ходять голі, малюють свою скіру ріжними красками. Яркі краски — червона, жовта, зелена, а також біла і чорна найбільше подобають ся їм. Декотрі Індіяни щодня малюють лице червоною краскою, а по цілім тілі виводять ріжнобарвні узори. Декотрі Австралійці малюють ціле тіло в білі і червоні паси. До крашеня вживають червоної та білої глини і вугля, або ростинних красок. Мешканці Огнистої Землі малюють лице червоною і чорною краскою, а довкола очий обводять круг із білої барви. Всьо то на думку дикунів дуже гарно і заслугує на похвалу.

На декотрих островах Великого Океану звичай малювати тіло, а особливо лице, дуже розповсюджений. Не оден дикун, що уходить за найкрасшого парубка має одну половину лиця помальовану цеглясто-червоною, а другу зеленою краскою. Там, де обі краски сходять ся, рисує він білу лінію, котру тягне здовж грудий і живота, а на право і на ліво від тої лінії рисує по цілім тілі дивовижні узори. Щож дивного, що співгорожани величають його красуном.

Знова у иншого заверниголови лиця і брови намальовані білою краскою, наче вапном, у третього брови червоні, а на чолі чорне колесо і т. д.

У нас часом якийсь хлопчина-вітрогон намаже ся саджою, щоби удавати цигана чи чорта і сьмішити людий, а дикун трактує справу крашеня лиця цілком поважно він хоче бути красшим від других або перелякати ворога в часі бою.

Декотрі дикуни ще і нині вибираючи ся в похід так малюють своє тіло і лице, щоби виглядати як найстрашнійше і нагнати на ворога страх вже самою появою.

Дикі народи знають ще оден спосіб прикрашувати своє тіло. Они наколюють своє лице, руки і ноги або надрізують і то в якісь узори. Очевидно що на прорізах роблять ся ранки і виступає кров. Тоді втирають дикуни в ті рани ріжні краски, а по загоєню лишають ся на місци ран ріжнобарвні знаки, котрі вже ніколи не стирають ся.

Се очевидно справляє богато муки і терпінь, але дикун всьо готов знести, навіть найтяжші болї, аби лиш пишати ся перед своїми товаришами ріжнородностию красок і узорів на своїм тілі. І треба признати правду, що декотрі з дикунів дійсно дуже гарно помальовані. Які то фігури, рисунки і узори не виписують они на своїй скірі! Замітне те, що мужчини ні раз не уступають жінкам, а в декотрих племен пристрасть до всяких прикрас далеко більше розвинена у мущин, як у жінок.

Подивім ся якіж то ті прикраси? Лице мешканця Алеутських островів[1]) ціле подрапане, а ріжнородні фіґури на їх лици і тілі представляють птиці, чотироножні звірята і ростини та суть виконані яскравими барвами. Фіґури досить неправильні, але не мож сказати щоби були негарні. А знова жінки з острова Мадаґаскар[2]) виколюють на своїх руках і грудях майже такі узори, як і вишивки на наших сорочках, а кругом шиї зроблений той взір на подобу обшивки. А дівчата з одного острова Полінезії[3]) так зручно наколюють і запускають красками своє тіло, що скіра виглядає, якби була покрита делікатною коронковою тканиною. Кількож то праці і терпінь коштує така прикраса! Але треба було в імя краси зносити ті болї, яких зазнавала в часї випалюваня і виколюваня узорів на скірі. Особливо болючим є татуоване[4]) уст, але і то перенесе кожда красуня, щоби потім товаришки не насьмівали ся, що у неї червоні уста. Мати червоний, значить ніяк непомальований рот — то для деяких дикунів правдива ганьба. Видко, що французка пословиця: „треба терпіти, щоби бути красним“, придумана не лиш для европейських пишних „краль“, але і для „диких красавиць“.

Визначні люди зпоміж диких племен, вожди чи начальники виписують на своїх лицях і цілім тілї дуже штудерні узори, щоби відріжнити ся від простої товпи. Як дивити ся на образ такого дикуна то здає ся, що то такий одяг на нім, а то барвисті узори виколені на його скірі.

Охота до прикрас і ріжнородних уборів показує ся у дикунів так сильно розвиненою, що они готові калічити своє лице на ріжні способи, щоби лиш подобати ся своїм односельчанам.

Дівчина африканського племени: Кафри.

Не щадять они собі болю і калічать щоки, ніс, губи, зуби — щоби лише догодити моді та дивним понятям про красу. Одні обпиловують собі зуби і красять на жовту, сину чи зелену барву, другі продівають через ніс мідяне кільце, кавалок дерева або кости, а инші встромлюють в уха великі мідяні ковтки, або деревляні кружки, похожі на затичку від бочки. Декотрі проколюють діри в щоках, на обох лицях по одній і вставляють там дорогий камінь, або блискучу бляшку. Инші знов пробивають кути уст і встромлюють туди пестрі пера папуги чи инщої якої птиці. Шкляні намиста, нашийники з ріжнородних мушель, дрібних кісточок і зубів, зелізні і мідяні нараменники, кавалки яскравих тканин, ленти і ланцушки, ріжнобарвні пера птиць — все се скарби, які кождий дикун хоче мати, щоби надати собі принадний вигляд.

Не мало клопоту мають дикуни із своїми зачісками. Кожде племя і на се має свою моду. У них істнує мода навіть на форму самої голови. Одному на приклад подобає ся голова подібна до редькви оберненої хвостом до гори, а другому така якби редьков в низ обернув і відповідно до вподоби мудрує дикун над тим як надати малим дітям бажану форму голови.

Жінка бразилійського племени: Ботокуди.

Звісно-ж, що голові малолітка можна надати таку, або иншу форму, як здавлювати її тісними опасками і лещетками. Стиснена голова дитини росте неправильно, вироджує ся і вкінци принимає такий вигляд, який бажає надати її батько.

Але що иншого форма голови, а що иншого гарна зачіска. Многі дикуни чешуть ся так кумедно, мов би народно робили то на сьміх а не задля краси. Однак вони думають інакше. Декотрий джиґун тратить на зачіску кілька днів, маже волосє глиною, або ляком, щоби лиш счудувати других незвичайною формою своїх уплетів. Він напр. обголить пук волося, котре фарбує на червоно. Або закрасить волосє на яку небудь ярку краску а потім поскручує в довгі, сторчачі і повигинані на всі сторони космики — наче огненні язики. Так на його погляд красно.

Але і наші міські красавиці збивають на голові волосє, якби копицю сїна, спинають його гребінцями і роговими шпильками та перевязують золотою стяжочкою, а індійська, або австралійська красуня встромлює в волосє яскраве пірє з папуги, переплітає його намистом з ріжнобарвних мушель, чи то металевими обручами.

А що до нараменників і перстенів, то дикуни певно перевисшили нас. Ні одна із наших дівчат, хоч як любить чепурити ся, не згодилаби ся носити тілько перстенів і нараменників, як се роблять дикуни.

Оден знаний подорожник Лївінгстон, оповідає, що жінка начальника одного племени в полудневої Африки, мала по вісімнайцять спіжових обручів, загрубшки на палець, на кождій нозі, а крім того попри мідяні кільця під кождим колїном що по широкому обручеви з слоневої кости над колїнами; а на лївій і правій руці мала разом 27 обручів і нараменників із спіжу і міди. Крім того мала ще гарне намисто на шиї і пояс із пацьорок, що обхоплював її стан.

Сим я цілком не хочу сказати, що кождий дикун все прибирає ся. Серед дикунів дуже богато всякої бідноти, якій не до строїв та прикрас. Але многі з них так дуже люблять прибирати ся, що старають ся придбати яку небудь прикрасу при кождій нагоді не журячи ся про инші більше потрібні річи. Наведу для приміру слова подорожників: „Здавало ся, що мешканці Огненної землї, пише оден з подорожуючих, не

1) Алеутські острови тягнуть ся луком від Камчатки то є північно-східної Азії до Аляшки в північно-західній Америці. 2) Мадаґаскар — великий остров на схід від полудневої Африки. 3) Полінезія — острови на схід від Австралії. 4) Татуувати значить по їхньому видрапувати узори на скірі.

ДО АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО БЮРА

надійшли з краю і доси лежать невідібрані листи для слідучих осіб:

359. Сидорчик Федько від жени Бронислави, Заміхів, Радимно.
360. Сімко С. від родичів, Олешиці.
361. Сікорський Іван (для Климчака Івана) від Катерини Климчак, Львів.
362. Щирбановський Петро від жени Домки, Карапчію, Буковина.
363. Слобідник Николай від жени Васюти, Ілинці, Заболотів.
364. Слободзян Никола від Феникса Ґури з війска.
365. Слонко Станислав від жени Катерини, Сколошів, Радимно.
366. Скакун Дмитро від родичів, Стрільче, Городенка.
367. Скочко О., від жени, Горбків, Сокаль.
368. Скрентович Бронислав від брата Григорія, з російського пол. (2 листи).
369. Скрупицький Роман від брата Антона Шидловського, з Росії.
370. Скурський Йосиф від Якима Відяка, з бараків в Каринтії.
371. Скрипничук Теодор від жени, з Коломийщини.
372. Шкварило Іван від жени Маруні, Долголука, Стрий.
373. Сквернюк Парафтей від жени Савети, Дубівці, Глиниця.
374. Солярж Вінкентий від Еви Ріхлєвської, Галущинці.
375. Солтис Дмитро і Григорій від брата Петра, з війска.
376. Сорока Н. від жени Маруні, Тудорковичі, Сокаль.
377. Сосновський Ґеоргій і Михайло, від брата Ілька, з війска.
378. Стахів Йосиф і Цуркан Семко від Стахова Михайла, з війска.
379. Стадник Данило від брата Ілька, Ниговиці, Ляшки.
380. Степанків Ксеня від Филипа Жука, Новосілки ліски, Задвірє.
381. Стефанюк Іван від жени Олени, Ілинці, Заболотів.
382. Стефанишин Артіймон Іван, від родини, з Буковини.
383. Стефанович Іван від жени Евфрозини, з Буковини.
384. Стоклосінський Антін від жени Параски, Олієва, Королївка, Городенка.
385. Стовбан Петро від жени Магди, Камінь, Калуш.
386. Сенюк Стефан від сестри Параски, з Коломийщини.
387. Сухецький Адальберт від брата Івана, з італійського полону.
388. Суранович Федор від жени Евки, Тухля, Сколє.
389. Сусак Дмитро від батька Семена, Хлібичин пільний, Снятин.
390. Сидор Григорій від жени Марії, Глиньско, Жовква.
391. Симець Ілько від жени Анни, Малнів, Краковець.
392. Синюта Іван від жени Теклї, Реклинець, Мости великі (2 листи).
393. Синюра Михайло від жени Настї, Завадка, Калуш.
394. Сисак Федор від жени Марії, Вістова, Калуш.
395. Щепаник Андрій від жени Анни, Зборів.
396. Щепковська Павлина від Бойкович Марії, Лдзяни, Петранка.
397. Щербановський Петро від жени Домки, Карапчев, Буковина.
398. Щур Іван від Голя Гринька, Мозолївка, Підгайці.
399. Шеремета Іван, Сиваник Никола, Кірковський Михайло від Сиваника Йосифа, з російського полону.
400. Шевчук Євка від Біскупа Йосифа, з італійського полону.
401. Шкарупа Дмитро від батька Гриня, з бараків в Каринтії.
402. Шкурган Василь від жени Наталії, Берегомет над Брутом, Буковина.
403. Шпак Стефан від жени Марії, Петранка.
404. Штогрин Кость від жени Катерини, Василев, Буковина.
405. Срутва Матвій від дітий, Маріямпіль, Галич.
406. Шульц Йосиф і Веронія, від родичів, Трембовля.
407. Шляхтич Никола від жени Катрі, Перегинсько (2 листи).
408. Шастало Роман від жени Катерина, Корчмин, Рава руська.
409. Шикора Дмитро від жени Катерини, Дуба, Перегінсько.
410. Шиперт Анна від Мися Івана, з війска.
411. Шипорт Параня від Максимовича Михаила, з війска (2 листи).
412. Шикуля Семен від родини, Пискоровичі, Сенява.
413. Шостак Стефан від жени Тацки, Добряни, Горок Ягайлонський.
414. Шевчук Василь від жени Катерини, Лархач, Сокаль.
415. Сміт Іван від Филипини Сміт, Терешени.
416. Шмід Іван від сина Івана, з російської неволї.
417. Шикорюк Кость від родини, Заставна, Буковина.
418. Шподерунок Іван з Уряду парохіяльного з Переволоки, Бучач.
419. Шимонович Марія від Мілєвич Настї, Тудорковичі, Сокаль.
420. Шимко Андрух від жени Марії, Довголука, Стрий.
421. Слозанський Максим з Лісовець, від Кузяна Панька, з італійської неволї.
422. Шульган Меланія з Пристани від Пилипова Олекси з італійської неволї.

(Дальший тяг наступить).

Належитість за кождий лист виносить 50 центів.

Гроші треба посилати в моні-ордерах або в готівці на адресу:

AMERICAN UKRAINIAN EXCHANGE, Inc.,
520 E. 6th St., New York, N. Y.

Жінка полудневo-західнo африканського племени: Гереро.

хотіли мати нічого крім того, що мали, і зі всіх річий, які ми їм показували, подобали ся їм лише склянні пацьорки." „Хоч Австралійці — говорить другий очевидець — ходять так як і мешканці полудневої Африки, цілком голі, але тим більше дбають про всякі прикраси. Коли я дав одному з них кусень полотна, то він замість обслонити ся ним, подер на довгі паси — мов би стрічки і обвішав ними голову і шию".

Маорисць, мешканець Нової Зеляндії.

Говорячи по ріжнобарвні рисунки, які дикуни видрапують на своїй скірі, не треба забувати на одну важну річ: що такі значки не робить ся лиш з самої охоти до прибираня ся. Дикуни розпадають ся на много малих племен і віддільних родів, котрі часто ворогують між собою. Щоби люди того самого племени могли легко пізнати своїх одноплемінників, зачали носити ріжні особливі знаки, клейма, при помочи котрих можна би було відріжнити членів одного племени від других. У кождого племени суть свої особливі клейма-відзнаки і дикуни носять їх з такою гордостию як урядник свій мундур, а капраль звіздки на ковнірі.

IX. ОДІЖ ДИКУНІВ.

Треба відріжняти у дикунів ту одежу, до котрої вони самі додумали ся від тої, яку вони переняли від людий культурного сьвіта.

Многі і великі простори у всіх частях сьвіта, котрі 100—150 літ тому були майже нєзвісні для Европейців, нині заселені Німцями, Французами і Англичанами. Такі околиці, в які з трудом перебирали ся давнійше лише найвідважнійші подорожники, нині поперетинані зелізничним шляхом і належать до Европейців. Відвічні ліси і безмежні степи Північної і Полудневої Америки, пустині і дебри Африки, та Австралії, недоступні закутки Азії і численні острови розкидані по безмежних просторах Великого, Атлянтійського і Індійського океану — були до недавна власностию ріжних диких народів, що жили тут в первіснім стані, далеко від осьвічених народів і цілком не цікавили ся тим, що діє ся за межами їх країн, або і не знали, що крім них та найблизших їм ворожих племен істнують ще якісь люди. Тепер обставини значно змінили ся. Англійці, Німці, Французи, Італійці, Іспанці та Португальці, Голяндці і Росіяни продерли ся в царство дикунів, підбили їх землї і повводили инші порядки. Завзято боронили дикуни свій край перед навалою чужоземців; але дивно булоб колиби нужденний дикун, узброєний колом, копієм чи луком, переміг Европейця, що прийшов в його країну, узброєний пушками, шаблями та гарматами. По розпучливій нерівній борбі піддали ся нещасні дикуни і віддали ворогам свою землю враз з усіми її богацтвами.

Многі войовничі племена цілком вигинули в борбі з Европейцями, а племена більше смирні та безрадні поволи вигибали та і по нині вимирають побіджувані на кождім кроці Европейцями.

Покірні дикі народи живучи побіч з своїми більше осьвіченими побідниками зачали перенимати від своїх нових сусідів деякі привички — очевидно передівсім самі найпоганійші звички — піяньство та пяну розпустну гульню. Однак рівночасно переняли дикуни від Европейців і дещо більше користне, а іменно навчили ся ставити гарнійші і тревалійші доми та одягати ся подібно як Европейці. Африканські Негри, чорноскірі мешканці Австралії і островів Великого океану та дикуни Індіяни часто одягають ся так, як осілі там европейські кольоністи.

Патагонець, мешканець полудневої части Бразилії.

Тепер можна стрітити Негра одітого в чорний фрак, в циліндрі, цвікері, в рукавичках та ще і з паличкою в руці. Але звичайно одягають ся вони в яку небудь драну блюзину, або в сорочку з яскравої бавовняної матерії. Однак і такий одяг не можна уважати властивою ношею дикунів, се вже переняте від Европейців.

В щож одягав ся „дикий чоловік"? Яка його питома ноша?

Наперед треба повторити те, що вже було сказане висше, що декотрі племена із горячих країв ходять усе голі. Коли знаний подорожник Бекер звиджував декотрі місцевости Африки, то всі дикуни, яких він надибав, були цілком нагі. То само писав і другий подорожник, Лівінгстон. Дикі люди, котрих він стрічав цілком не журили ся про одіж, а коли їх питали чи вони не встидають ся ходити голі, то вони не розуміли, як може чоловік встидати ся того, що він голий.

Так ходили і Австралійці, коли прибув до них звісний мореплавець Кук; вони не мали жадної одежі лише на шиї висіло намисто з гарних мушель (черепашок), а на бедрах висіли торокн з людського волося.

Найбільше уживаною у них частию одежі є пояс з позавішуваними на нім прикрасами; пояс роблять з кавалка скіри або якої небудь грубої матерії, або плетуть та крутять з трави або кінського чи то і людського волося — немов посторонок і обвішують великими мушлями, пестрими шматками та нанизаними на шнурок камінними і деревляними пацьорками. Деколи причіпають до пояса як прикрасу кусень скіри або і хвіст з якогось звіряти. Замість пояса носять часто перевязку на животі, або коротку запаску.

Такі запаски роблять з ріжного матеріялу; одні прикривають ся по просту великим та міцним листом пальми або банана, инші плетуть з шувару і шерсти, а ті, що навчили ся вже виробляти тканини, із грубої вовняної чи бавовняної матерії.

Чоловік племени Ведда, опоясаний поясом з листя.

Инші дикі люди одівають щось на подобу коротких спідниць зроблених з рогожи, сплетеної з трави або тоненького лика. Декотрі знову носять сорочки і то не прості, а зроблені з кори.

В декотрих краях прим. в лїсах Бразилії росте особливе дерево, з котрого кори роблять сорочки. Таке „сорочкове дерево" має дуже мягку і тонку але при тім міцну і елястичну кору. Дикун відрубає пень такого дерева і зсуне з него кору, якби одностайну трубу, потім розібє і розмочить ту кору до мягка, проріже діри на руки — тай сорочка готова.

Дикуни горячого підсоня носять часом на собі і скіри убитих звірят. Найчастійше се скіра льва, тигра, леопарда або пантери. Таку одежу властиво і не можна називати одежию. Накидаючи на плече скіру тигра чи льва дикун і не думає накривати свою наготу, лише хвалити ся своєю відвагою і зручностию в ловах на тих диких звірів. Хибаж то жарти справити ся з тигром чи пантерою? Тому то і одіває дикун з гордостию скіру хижого звіряти, щоби всі знали, що він убив того лютого і кровожадного хижака.

Ескімо, мешканець підбігунових країв.

Цілком інакше діє ся в зимних країнах. Звірячі скіри служать тут за правдиву одежу, бож годі ходити голишем підчас тріскучих морозів. Теплі кожухи північних звірів хоронять і людий від студени. Убивши медведя, вовка чи північного оленя (рена), здирає з него скіру і окутує ся нею від ніг до голови. Із великої скіри не штука зшити який такий кожух. Прорізати отвори на руки і пришити рукави — тай шуба готова. Так і роблять Ескімоси, мешканці далекої півночи. Инші знову шиють із кожуха куртки і штани, а також шапки і обув.

Коли ми говорили про первісних людий камінної доби, то згадували і про те, що люди одягали ся в звірячі скіри. Нічого і казати, що одежа того часу не могла і не доховала ся дотепер, бож камінний вік був в Европі много тисяч літ тому назад, а через такий час жадна одежа не заховала би ся. А все таки ми маємо право твердити, що в ті давні часи ходили мешканці Европи в звірячих скірах. Так одягають ся дикуни, мешканці зимних країв, таку ношу мали певно і наші давні предки.

Ми бачили також, що мешканці горячих околиць цілком не носять одежі, або носять на тілі яку небудь прикрасу. Виходить, що і первісні люди горячих країв не одягали ся. З разу завішував собі він на шию або в поясі шнурок з прикрасами. Потім замість пояса запинав ся запаскою, а запаску заступила пізнійше спідниця. Так само з заслони зробленої з деревної кори, або личаної рогожі повстала сорочка. Навчивши ся плести рогожі з трави та шувару зробив чоловік перший крок до того, щоби навчити ся ткати сукно та полотно.

З початку такі тканини були прості і грубі, а потім стали виробляти їх чимраз ліпше. Ми, дивлячи ся на тоненьке полотно, або вовняну матерію і не подумаємо і не дамо здає ся віри, що виробляти полотна придумали наші далекі предки-дикуни, котрі перед тим вміли лише плести рогожі та плетінки.

(Дальше буде).

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАНЄ ВЕДЕ ДО ПРОСЬВІТИ, А ПРОСЬВІТА —СЕ СИЛА.—ПИШІТЬ ПО ЦІННИК КНИЖОК ДО ДРУКАРНІ „СВОБОДИ", 83 ҐРЕНД Ст., ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАНЄ ВЕДЕ ДО ПРОСЬВІТИ. А ПРОСЬВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО ЦІННИК КНИЖОК ДО ДРУКАРНІ „СВОБОДИ", 83 ҐРЕНД СТ., ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.